

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovice.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbroju, oglašavanje itd. šalju se napunitim ili položenim pošt. stječnicama u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 347849.
Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, ne podpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6—, odn. K 3— na pol godine.

Izvan carevinske poštarijne. Plaća i utičaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. kofli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gulića br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svake svraki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavačelj Stjepo Gjiivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Stvarni izpravci.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 26. febrara 1902. učinio je zastupnik prof. Spinčić na govor zastupnika Bartoli-a sljedeće izpravke:

Zast. Spinčić: Visoka kućo! Mrzko mi je izpravljati poznate činjenice za poznavaoce odnosa. Nu na to sam prisiljen, da upoznam pravo stanje stvari i oni, kojim su odnosa nepoznati.

Učinio ću do duše više izpravaka, nu ipak svega neću izpraviti, što je g. zastupnik Bartoli u svojem posljednjem govoru kazao.

Dr. Bartoli kazao je u svojem govoru od dne 21. febrara 1902., da su Talijani pripravni podupirati zahtjeve stranaka pod uvjetom, da se njih, Talijane, u njihovih pokrajinah na miru pušti živjeti; on nije kazao, u kojih pokrajinah, pa ako je pri tom ciljao na primorske pokrajine, tada ga moram stvarno izpraviti, da to nisu talijanske pokrajine. (Tako je!)

Talijani bi se mogli, rekao je nadalje, i sa svojim bližimi protivnicima sporazumiti; nu ovi bi ih morali u pravu i miru pustiti na njihovom narodnom zemljištu živjeti. Ako je on pri tom na zemljište Primorja mislio, tada ga moram opet stvarno izpraviti, da to nije nikakvo talijansko zemljište. U ostalom bijaše upravo on i njegovi drugovi, koji su svako sporazumljenje sa Hrvatima i Slovencima Istre u zemaljskom saboru odlučno odbili.

Talijani bili bi — kazao je on nadalje, za autonomiju zemalja, za ravnopravnost, za provedenje članka 19. državnih temeljnih zakona, nu jedino pod stanovitim uvjetima i klauzulama u tom smislu, da bi sve to na korist Talijana izpalo. Da oni neće nikakve ravnopravnosti, niti pravednog provedenja članka 19., pokazuje čitavo njihovo postupanje proti Hrvatima i Slovencima Istre. Njegovo ciljanje, kojim je naš narod uvriedio, kao da bi bio manje vrijednim, odbijam svom odlučnoću. (Odobranje.)

Gospodin Bartoli govori o talijanskim pokrajinah Austrije; ja ga moram radi toga opet stvarno izpraviti, osobito što se tiče Primorja, da neima nikakvih talijanskih pokrajina u Austriji.

On je kazao, vladina politika ide za tim, osobito u Istri, da učini hrvatskoj strani koncesije. Moram ga stvarno izpraviti, da nije c. kr. vlada hrvatskoj strani još nikakvu koncesiju učinila.

Na opazku istoga gospodina zastupnika i prije dra. Hortisa, da se redarstvo u Trstu zauzimalje za onu štampu, odnosno za onu sekuru, koja više najproštije, moram stvarno odgovoriti, da se u Istri dieli list pisan najprostijim načinom, za koj se nezauzimalje samo redarstvene, odnosno političke i sudbene oblasti, nego da taj list talijanska stranka Istre posve uzdržava i uredniku 100 for. mjesečno plaća (Zastupnik Mazorana: To je posve prosta kleveta!) Vi klevete! Ja vam mogu pokazati pismo zemaljskog kapetana dra. Capitelli-a, koji stoji na čelu onim, koji taj smradni list plaćaju. Iz istoga pisma

doznati ćete, da je pri tom i član zemaljskog odbora dr. Cleva i ravnatelj zemaljskog kreditnog zavoda dr. Amoroso i da se taj spominja i drugu gospodu iz Pule. Ja imadem to pismo ovdje, te sam pripravan pokazati ga jednomu odboru, koj neka se ovdje izabere, pred celom kućom neću da to učinim. (Zastupnik Mazorana, kakvu novinu mislite?) To je za sada moja stvar; vi niste spomenuli novinu, o kojoj ste govorili. Ako navedete vi tu novinu, spomenuti ću i ja onu, o kojoj govorim (Medjuklici).

Gospodin dr. Bartoli govori je o Pazinu utvrdiv, da je Pazin izključivo talijanski grad.

Moram ga stvarno izpraviti, da Pazin nije talijanski grad i tim manje izključivo talijanski grad, a za dokaz navadjam nesamo broj stanovnika po narodnosti, već također nazive djelova grada, kao: „Bura“, „Vrtišće“, „Ullice“, pak imena Talijana grada Pazina, kao: Kovač, Čeh, Mrah, Stoković, te imena nekotjih Hrvata Pazina, kao: Orbančić, Trič, Gabrijelić, Matejčić, Opasić.

Gospodin dr. Bartoli kazao je također, da hrvatska gimnazija u Pazinu neodgovara prosvjetnim potrebam. Moram ga stvarno izpraviti, da odgovara u istinu tim potrebam, čemu je najbolji dokaz u tom, da posjećuje u trih razredih 160 djaka, koji neprimaju ni novčića od pokrajine, dočim se podjeljuje tisuće i tisuće među talijanske djake. (Čujte! Čujte!)

On je kazao, da je školska uprava već kroz godine izključivim oruđjem slavenske propagande. Ja neznam, što on pod slavenskom propagandom misli, ali moram stvarno izpraviti, da se tamo, gdje imade možda samo deset djece za talijansku školu, ustroji za njih školu, da imadu Talijani obilno školah i da im se dozvoljava škole i u najgorih prostorijah, a da imade nasuprot 17.000. hrvatske i slovenske djece, koja su bez svake škole (Čujte! Čujte!), da se u čisto hrvatskih mjestih ustraja talijanske škole, da je ustrojenje školah i ustanovljenje naukovnoga jezika posao visokog zemaljskog školskog vieća, u kojem sjede sada dva Slovena (Hrvata), jedan nesvjestan Slovenac, pet Talijana i četiri Niemca; i da su u njem bili do nedavna samo jedan Slovenac i jedan nesvjestan Slovenac. (Konac sledi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. marča 1902.

Sinoć imao je odbor za izjavu iznimnoga stanja u Trstu svoje posljednju sjednicu. U njoj je govorio zastupnik prof. Spinčić. U dogodjajih u Trstu razlikovao je dvie fraze: „štrajh Lloydovih“ grljača, kojim su se pridružili i ostali radnici, i izjednici. On ima razloga, i već je svojedobno dokazao, zašto se ne može zanašati na izvještoje oblasti u Primorju. Nit sada, glede jezika, u kojem se je proglasilo iznimne mjere, nije se glede slovenskoga onako izvjestilo, kako stvar u istinu stoji. On se oslanja na vijesti, što

jih je dobio od ljudi, koji bijahu onih dana u Trstu, i na što je inače saznao.

Glede štrajka grljača on se slaže sa mnijenjem dra. Goetza, da najme kod istoga nisu bez krivnje Lloydovo ravnateljstvo i državne oblasti. Ustmenih pritužba sa strane grljača bilo je i pred 24. jenara t. g., a toga dana su oni podneli spomenicu, i u njoj izložili svoje želje. Ravnateljstvo se nije ganulo, i u tom je njegova krivnja, da nije bar u dogovor s grljači stupilo. Od 1. febrara stupili su grljači u štrajh. To bijaše poznato celomu Trstu i dalje njega. Moralo je znati i ravnateljstvo i oblasti. Dobro je, da se je radi službe uzelo druge grljače, al istodobno moralo se je stupiti u dogovor sa štrajkujućimi grljači. A toga se nije učinilo — dok ne bijaše sve u ognju. I to je pogriješka oblasti. Štrajkujući grljači bili su u zdvojnosti za se i za svoje obitelji. Tim se tumači objasniti, da su se drugi radnici ne stali zauzeti, iz humanitete, i da je s njimi simpatizirao cio Trst. Jedva sa nastupom drugih radnika došlo je do mirnovnoga suda. On je tako rekuc izsiljen bio.

Još prije nego je taj sud svoju izreku, zamješali su se drugi živji. Počeli su nastojati izgredi. Kod njih nisu sudjelovali razboriti radnici, naročito ne slovenski, a najmanje oni iz tršćanske okolice. Izgredi proti vojnicima bili su takovi, da su vojnici, psovani, nabacivani, vrijeđani, jako veliku uztrpljivost pokazali, i da su rabili oružje u najsakrajnjoj sili. Valja to osobito o odjeljenju komu je bio na čelu nadporučnik Koppel.

Kod hjesnoće s jedne strane i velikoga straha, s druge strane bilo je nužno doprimiti iznimne mjere, i s toga, da se zaprijeti mnogo veće prolitje krvi.

Govornik je za predloge izvjestitelja sa promjenom predloženom po dr. Goetzu. Dodaje treću točku: da se najme pozove c. i. kr. vladu, da počuzme sve zakonite mjere, u svih snajerovih kojim da se zaprijeti za buduće dogodjaje kakvi bijahu 13. i 14. i 15. febrara.

Iz samih razprava razabire se mnogo toga što bi se imalo poduzeti. A ima i koje šta drugoga.

Pita: kakve kljace i pjesme se je u masah čulo? Koji su početnici terorističkih organizacija? Koji su ona stotina, što se jih je ulhvacilo? Ko je dao malo novaca i veliko obećanja ulitnjakom ili onim, koje se spominje pod imenom mularija?

Dr. Hortis izpravlja njeke izjave ministra-predsjednika.

Izvjestitelj dr. Fuchs pobija dr. Ellenboga, koji mu je predbacio ilojalnost i neobjektivnost. Glede ilojalnosti poziva se na one, koji ga poznaju. Obzirom na objektivnost spominje, da je uzeo u obzir i p o bio 11 navoda Ellenbogenovih i 10 Hortisovih.

Kod glasovanja prima velika većina predloge izvjestitelja, u prvoj točki sa promjenom Goetza, da se naprosto uzme iznimne mjere, u Trstu na znanje. U drugoj točki primljen je predlog izvjestitelja neprimljen, nek se ukine iznimne mjere, čim to okolnosti dozvole.

Predlozi Hortisa i Ellenboga bili su zabaceni. Ellenbogen priglasio je minoritetnim votom za svoje predloge.

Nit točku po Spinčiću predloženu nije većina odbora prihvatila. Priglasio ju je zajedno sa zastupnici Berksom, Tavčarom, Skalbm i Zazvorkom kao votom mejnine.

Beč, 5. marča 1902.

Centrala ministarstva unutarnjih poslova i politička uprava u pojedinih krunovinah.

Ta razprava počela je već u petak. Nadaljevala se je u ponedjeljak poslie podne, i utorka čeli dan, čeliu sjednicu od 10 sati prije podne do preko 7 po podne, i danas sa još posljednjim govornikom svršila.

Rusinski radikalni zastupnik Kos tužio se je proti upravi u Galiciji, koja da je naperena proti njihovom narodu u prilog poljskomu.

Rumunjski zastupnik Lupu odsudjuje upravu u Bukovini.

Gorički zastupnik Talijan Verzegnassi, opaziv da ima u Dalmaciji ipak više Talijana, nego je to zast. Perić izkazao, govorio je ponjেকে o mulariji a najviše o pelagri. Njeki Talijani su nješto poduzeli proti toj groznoj bolesti, s koje ljudi, radi slabe hrane i poludjuju. Drzim da bi imali i više učinili, pak da bi pristale talijanske vladajuće stranke u Primorju imali radje brinuti za tu grdu nevolju svojih snnarodnjaka nego li za to da odnaroduju, demoraliziraju, kvare naše siromašne, jadne, malo razborite ljude.

Zast. dr. Kvekvic, Srbia iz Dalmacije, tuži se skoro u celom svojem govoru na to što da su uspjele klevete i sumnjičenja proti Srbom u Dalmaciji. Oni su vjerni cesaru austrijskomu. A ipak radi rečenih kleveta mora se seliti David, ide u penziju Pavić, i postupa se kod izbora proti Srbom. Reč bi da nije kod Srba sve tako, kako to tvrdi gosp. Kvekvic.

Zast. Leopold Stein, hrvćanski socijalac, jedan od glavnih, koji sad vode udes Beča i dolnje Austrije, govori o uzgoju djece, o zdravstvu u obće, o dobrotvornih zavodih, o morskih kupalištih za skrofoloznu djecu, o bolnicah. o ludnicah.

Iza njega govori naš zastupnik Spinčić, najprije hrvatski, pak glavno njemački. On nije tako sretan kao što predgovornik, da bi mogao o strogo čovjekoljubnih pitanjih govoriti. Drugi su jadi, uz te, koji taru hrvatski i slovenski narod u obće, napose u Primorju, naročito u Istri. Govori o gospodarskih odnosajih, spominjući vinogradare, ribare, radnike. Nadalje o političkih odnosajih, pri čem se naročito bavi sa stanjem u istarskom saboru, i postupkom sabsarske većine, zemaljskoga odbora i talijanskih zastupstva sa hrvatskim i slovenskim pućanstvom.

Pak o postupku kod raznih izbora, sa hrvatskim i slovenskim obćinama, o zlorabah kod brojenja pućanstva, o porabi jeziku, o stajob osobnoj sigurnosti. Navadja koliko stoji same političke oblasti, namjestništva i kotarska glavarstva, i kako malo imadu dobra od njih Hrvati i Slo-

